

Конституційна скарга - дієвий механізм захисту прав фізичних та юридичних осіб в Україні.

Фізичні особи та юридичні особи, які вважають, що застосований в остаточному судовому рішенні в їхній справі закон України суперечить вітчизняній Конституції, можуть подати конституційну скаргу до Конституційного Суду. Таке положення з'явилося в результаті конституційної реформи правосуддя від 2 червня 2016 року (ст.151¹ Конституції).

Скаргу можна подати впродовж трьох місяців від дня набрання чинності остаточним судовим рішенням, і лише після того, як вичерпано всі національні засоби юридичного захисту (вичерпано можливість оскарження в судах загальної юрисдикції).

Вимоги до конституційної скарги.

У конституційній скарзі має бути зазначено:

1. прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) громадянина України, іноземця або особи без громадянства, адреса зареєстрованого місця проживання (для іноземця або особи без громадянства - місця перебування) або повна назва та місцезнаходження юридичної особи, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
2. відомості про уповноважену особу, що діє від імені суб'єкта права на конституційну скаргу;
3. короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України;
4. опис ходу розгляду відповідної справи в судах;
5. конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, і конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України;
6. обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення в результаті застосування закону;
7. відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, з наданням копій цих документів і матеріалів;
8. перелік документів і матеріалів, що додаються.

Копія остаточного судового рішення у справі суб'єкта права на конституційну скаргу повинна бути завірена в установленому порядку судом, який його ухвалив.

Конституційну скаргу фізична особа підписує особисто.

Якщо суб'єктом права на конституційну скаргу є дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я або у зв'язку з фізичною вадою не в змозі особисто підписати конституційну скаргу, її підписує уповноважена в установленому законом порядку особа, яка діє від його імені.

Конституційну скаргу юридичної особи підписує уповноважена особа, повноваження якої повинні бути підтверджені установчими документами цієї юридичної особи і актом про призначення (обрання) на посаду уповноваженої особи.

До Конституційного Суду не оскаржуються рішення Верховного суду чи інших судів, незаконні дії прокурорів тощо. В межах цієї процедури особи можуть довести, що положення Закону, який суд застосував у конкретній справі, є неконституційним. У такому разі вони втратять чинність для всіх в Україні, а суб'єкт конституційної скарги отримає право перегляду своєї справи судом загальної юрисдикції за нововиявленими обставинами.

Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його прийняття.

Якщо Суд, розглядаючи справу по конституційній скарзі, визнав закон України (його положення) таким, що відповідає Конституції України, але водночас виявив, що суд застосував закон України (його положення), витлумачивши його способом, що не відповідає Конституції України, то Конституційний Суд вказує на це в резолютивній частині рішення.

Суд в рішенні може встановити порядок та строки їх виконання, а також зобов'язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення. Суд також може зажадати від відповідних органів письмове підтвердження виконання рішення.